

เทศน์เช้า วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานเขาถามนะ เขาภาวนา เขาบอกว่าเขาภาวนาไปแล้วนี่เขาสามารถละกามได้ เขาเข้าใจว่าละกามได้ แล้วเขาก็พยายามหาเครื่องทดสอบ พอทดสอบขึ้นไปแล้วนี่กามมันก็เกิดอีก เข้าใจว่าละกามได้ไง เห็นไหม โลกธรรม ๘ เราอยู่กับใน โลกธรรม ๘ สรรเสริญนินทา ความเห็นของโลกเขา เวลาเราเข้าใจ เราพิจารณา เราศึกษาธรรม มันจะยับยั้งตรงนี้ได้ ยับยั้งตรงความเห็นของเรา ยับยั้งจากเรื่อง โลกธรรม โลกธรรมเกิดขึ้น ลาภยศ สรรเสริญ นินทา แล้วอยู่ที่ว่ามันเป็นไปตามกระแสโลกเขา

แล้วเราศึกษาธรรมไง เราปฏิบัติเราศึกษาธรรม เราเข้าใจเราก็ปล่อยวางสิ่งนี้ได้ พอปล่อยวางสิ่งนี้ได้มันก็มีความพอใจ เห็นไหม เราเข้าใจเรื่อง โลกธรรม ๘ มันเป็นสุขตมยปัญญา ปัญญาใคร่ครวญกัน ความเห็นตรงกับความเข้าใจของตัวเองแล้วมันก็ปล่อยวาง เข้าใจตามความรู้สึก รู้สึกเรื่อง โลกธรรม ๘ นี่มันเป็นความรู้สึกของเราทั้งหมดเลย มันเป็นเงาของเรา มันเป็นความเห็นของเรา ความเห็นที่เกิดขึ้นจากใจ

แต่กิเลสมันอยู่ที่ใจ มันไม่ได้เกิดจากความเห็น อารมณ์แขกจรมา เวลาเรามีความเห็นต่าง ๆ ความเห็นขึ้นมา อารมณ์กระทบขึ้นมา เราจะเกิดความรู้สึกต่าง ๆ โลกธรรม ๘ เกิดเกิดตรงนี้ เกิดตรงความกระทบเกิดขึ้นมา แล้วความรู้สึกเราเราร้อนไปกับสิ่งนั้น หรือความดีใจความพอใจกับสิ่งนั้นไป นี่ โลกธรรม ๘

แล้วเราศึกษาธรรมว่าสิ่งนี้มันเกิดขึ้น มันกระเพื่อมออกมาจากใจ แล้วเราตามทันกับอารมณ์ความรู้สึกของเรา เราก็จะวางอารมณ์ความรู้สึกของเราได้ เราจะวางอารมณ์ความรู้สึกของเรา เราก็จะปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามา เราเข้าใจว่ามันเป็นความมหัสจรรย์นะ ความมหัสจรรย์ของใจ ใจที่มันจับต้องสิ่งใดอยู่ มันยึดมั่นสิ่งใดอยู่นี่มันจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ แล้วมันปล่อยวางสิ่งนั้นไป คนเราพอมันปล่อยวางมันก็ตื่นตื่น ตื่นตื่นกับความปล่อยวางของตัวเอง พอปล่อยวางของตัวเองขึ้นมา ก็เข้าใจว่าเรานี้ชำระกิเลสได้

แต่พอสุดท้ายแล้วกิเลสมันก็เกิดอีก เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ กิเลสไม่ได้อยู่ที่ว่าแจกจรมมา แจกจรมานี้มันเป็นธรรมชาติของเรา เราเกิดมาเป็นมนุษย์มันมีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ธาตุ ๔ และขันธ ๕ นี้เป็นธรรมชาติของภพของมนุษย์ไง แล้วของเทวดา ของอินทร์ ของพรหมนี่ก็ธาตุขันธของเขา มันก็เป็นธรรมชาติของเขา ความเป็นธรรมชาติของธาตุ ๔ และขันธ ๕ นี้มันเกิดดับโดยธรรมชาติของมัน

แล้วเราศึกษาธรรมขึ้นมาโดยความศึกษาเล่าเรียน โดยประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมเข้ากับตรงนี้ ตรงที่ว่าทำให้เรียบร้อยทำให้สวยงาม สิ่งที่สวยงามจิตใจก็สวยงาม จิตใจเข้าใจความเห็นของตัวมันก็สวยงาม มันก็ไม่วิ่งเดินไปกับอารมณ์โลกที่เกิดขึ้น อารมณ์โลกที่เกิดขึ้นมาก็ไม่มีน้ำหนักที่จะทำให้ใจดวงนั้นคลาดเคลื่อนไปได้ มันก็มีความสุขใจ

นี่เข้าใจว่าไง เข้าใจว่าเราปล่อยวางกิเลสได้ แต่สุดท้ายแล้วมันก็เกิดอีก นี่ตังคปทาน เราปทานชั่วคราว ปทานเพราะความเห็นถูกต้อง ความเห็นอันนี้ถูกต้อง นี่การประพฤติปฏิบัติธรรมนี้เพราะมีศาสนาเราถึงเข้าใจสิ่งนี้ ถ้าไม่มีศาสนานะเราไม่เข้าใจสิ่งนี้ ก่อนที่จะมีศาสนาเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับอาหารดาบสก็เป็นอย่างนี้ ทำความสงบของใจแต่ไม่มีศาสนา ไม่มีการอธิบายเรื่องธาตุขันธ เพราะคำว่าธาตุขันธยังไม่ได้บัญญัติขึ้นมา

ในศาสนาพระพุทธเจ้าวางไว้ ศาสนาเราถึงบัญญัติเรื่องธาตุเรื่องขันธ เรื่องสมมุติ เรื่องบัญญัติ บัญญัติขึ้นมาเพื่อให้เราสื่อความหมายกัน พอเราศึกษาธรรมเข้ามา เราจำเป็นต้องเข้ามา เราจะสาวเข้าไปหาใจของเรา สาวสิ่งนี้เข้าไปหาใจของเรา แล้วมันปล่อยวางสิ่งนี้ นี่เข้าใจแค่สิ่งนี้ เข้าใจว่าเรื่องของศีลธรรมจริยธรรม

ศีลธรรมจริยธรรมนี่คนทำความดีไม่มีศาสนาทำก็ได้ อย่างที่ว่าอาหารดาบสเขาก็ทำได้ เขามีความสงบเสงี่ยมเขาก็ถือศีลของเขา ศีล ๘ มีมาโดยดั้งเดิม ศีล ๘ มีพวกฤๅษีชีไพรที่ศึกษาชำระกิเลสแต่ไม่สามารถชำระกิเลสได้ก็ศึกษาสิ่งนี้ สิ่งนี้มีอยู่โดยดั้งเดิมแต่ศาสนาพุทธเราสอนเรื่องอริยมรรค อริยมรรคมันต้องทำความสงบจากสิ่งที่ว่ามันฟุ้งซ่าน ความฟุ้งซ่านความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

เรื่องอย่างนี้มันเข้าไปยึดมันถือมัน แล้วมันออกมายึดมันถือมันภายนอก มันกระทบกระทบกันภายนอก ภายนอกของใจ ภายนอกหมายถึงแจกจรมมา ความรู้สึกเกิดขึ้นเพราะความกระทบของอายตนะต่าง ๆ กระทบขึ้นมา แล้วมันเกิดอารมณ์ขึ้นไป ถ้าเราพยายามทำปัญญา

ไล่ต้อนสิ่งนี้เข้าไปมันจะปล่อยวางสิ่งนี้เข้ามา ถ้าปล่อยวางสิ่งนี้เข้ามามันจะเริ่มปล่อยวางเข้ามา มันจะเข้าไปหาใจ

ถ้าเข้าไปหาใจแล้วใจจับต้องสิ่งนี้ออกมาอีก แล้วขยับออกมาความรู้สึกต่าง ๆ เฟงดูตรง นั้นนะ ถ้าเห็นตรงนี้ได้ จับต้องตรงนี้ได้ ศึกษาเข้าไปได้นี้ สิ่งนี้เป็นเหยื่อ สิ่งนี้เกิดขึ้นเกิดดับกับใจ เราทำสิ่งที่ว่ามันเกิดดับกับใจ ทำแต่สิ่งที่ว่ามันเกิดดับแล้วเป็นผลของใจ เราถึงไม่เห็นทุกข์ใจ ที่เรา บ่นกันว่า “ทุกข์ ทุกข์” นี้ทุกข์เพราะมันเป็นผล มันเป็นวิบากแล้ว

แต่ทุกข์นี้ค้นหาความทะยานอยากเราไม่เห็น ค้นหาความทะยานอยากที่ว่ามันเริ่มเกิดขึ้นมาจากหัวใจ สิ่งที่มันเริ่มเกิดขึ้นมาจากหัวใจนี้ มันขยับขึ้นมาตรงนั้นนะ แล้วเราย้อนกลับเข้าไปตรงนั้นแล้วเราจับต้องสิ่งนี้ได้ นี้ วิปัสสนาเกิดเกิดตรงนี้ไง ปัญญาเราจะเกิดเกิดตรงนี้ ชำระกิเลสได้ต้องชำระกิเลสตรงนี้ วิปัสสนาเข้าไปสิ่งที่มันจับต้อง แล้วมันจับต้องเพราะอะไร?

เพราะมันหลงคิด มันไม่เข้าใจ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติใช่ไหม? สิ่งนี้เป็นของของเราใช่ไหม? สิ่งที่เป็นของเรา เกิดดับกับเราต้องเป็นของเรา ต้องเป็นสิ่งที่จะไม่ให้โทษกับเรา นั้นนะมันก็ยึดมันถือมันไป แต่ไม่รู้เลยว่ากิเลสมันหลอก หลอกตรงนี้ว่ายึดมันถือมัน สิ่งนี้มันควรจะเป็นที่พึงที่อาศัย สิ่งนี้มันเป็นของเรา

สิ่งที่เป็นของเรา เป็นตัวตนของเรา กิเลสเกิดตรงนี้แล้วก็ยึดมันถือมันออกไป พุ่งออกไปข้างนอก ไม่รู้สิ่งต่าง ๆ เลย เราจับตรงนี้ได้ เราแยกแยะขึ้นมา ถ้ามีกำลัง มีสัมมาสมาธิ มีพลังงาน ขึ้นมามันจะแยกแยะสิ่งนี้ได้ ถ้าไม่มีพลังงานมันจะแยกแยะสิ่งนี้ไม่ได้ จับต้องแล้วก็ล้มกลิ้งไปเลย เพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้เป็นสิ่งที่รุนแรง มันเป็นธรรมชาติของมัน เป็นการคลื่นไหลออกมาจากกระแสของความคิด กระแสของความคิดจะไหลออกมาแล้วพุ่งออกไปข้างนอกเลย

เราก็ตามสิ่งนี้ออกไป ตามสิ่งนี้ออกไปจนที่ว่ามันไม่เคยย้อนกลับ ไม่มีต้นไม่มีปลายของการเกิดและการตาย สิ่งนั้นนอนเนื่องมากับหัวใจตลอดไป แล้วมันก็ทับถมหัวใจตลอดมา แล้วมันก็เคลื่อนออกไปข้างนอก แล้วไปยึดมันถือมันสิ่งที่ข้างนอกอีก เราไปยึดมันถือมันสิ่งข้างนอกแล้วเราก็ไปมีความทุกข์อยู่ข้างนอก

สิ่งที่ข้างนอกมันไม่สมความปรารถนา สิ่งนั้นก็สมความปรารถนา เรื่องของใจเราก็ไม่สมความปรารถนา สิ่งที่เกิดขึ้นจากใจก็ไม่สมความปรารถนา สิ่งที่ไม่สมความปรารถนากับไม่สม

ความปรารถนาคือมันเข้าด้วยกัน มันก็เคลื่อนไหวไปมันก็เป็นอนิจจังอยู่ตรงนั้น สิ่งต่าง ๆ นี่เป็นอนิจจัง สิ่งที่เกิดขึ้นมา เราตั้งแต่เกิดเป็นเด็กขึ้นมา เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา แล้วเราก็ต้องตายไป สิ่งนี้ก็
เป็นอนิจจัง

แต่มันมีไหม? มันมี มันปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่มี เพราะเรามีอยู่ สิ่งต่าง ๆ นี้มีอยู่สรรพสิ่งก็มีอยู่
แต่มันเป็นอนิจจัง มันถึงเป็นสมมุติ มันเป็นของชั่วคราว มันเป็นวิญญู เป็นผลของวิญญูที่เราต้อง
มาประสบสิ่งนี้ มันถึงไม่เข้าใจสิ่งนี้ มันถึงว่าสิ่งที่ไม่สมความปรารถนามันยึดมันถือมันไม่ได้ มัน
ไปตามกาลเวลา สิ่งทีเวลานี้จับเคลื่อนไป แล้วสิ่งนี้มันจะเป็นอนิจจังไป มันจะแปรสภาพของมัน
ตลอดเวลา

มันอาศัยได้ชั่วคราว สิ่งทีอาศัยได้ชั่วคราวนี้มันเป็นประโยชน์ต่อเมื่อเรารีบเร่งขึ้นมาทำ
ความเพียร เรารีบเร่งขึ้นมาเพื่อตั้งเป็นกุศลขึ้นมา เราเอาสิ่งนี้ตั้งเป็นกุศลขึ้นมาเพื่อให้สิ่งนี้
จับเคลื่อนให้เราไปในคุณงามความดีใจ สิ่งทีคุณงามความดีนี้ เห็นใหม่ ทำคุณงามความดีให้ผล
เป็นความดี ออกผลให้ผลเป็นความชั่ว สิ่งนี้สะสมไปมันเป็นสิ่งทีเครื่องสนองกับหัวใจของเราทีเอา
สิ่งนี้แล้วก้าวเดินต่อไป

แต่เราทำลึกเข้าไปกว่านั้นอีก ถ้าเราทำลึกเข้าไป เราทำความสงบของใจเข้ามา เพื่อเข้าไป
แก้ไขตัดแปลงตนของเรา คัดแปลงตนความเห็นของเราย้อนกลับเข้ามาถึงภายในนี้ แล้วไปแก้ไข
สิ่งนี้ สิ่งนี้พอแก้ไขปลดปล่อยสิ่งนี้ได้ มันจะพ้นออกไป มันจะเข้าใจ ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะ
ปลดปล่อยแล้วมันจะปล่อยวางสิ่งนี้ได้ ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาเราก็พยายามต่อสู้กันไป ต่อสู้ให้
อำนาจวาสนาเกิดขึ้นกับการต่อสู้

การต่อสู้ทุกขัยากด้วย อำนาจวาสนาเกิดขึ้นตรงนี้ด้วย เพราะมีความเห็นถูกต้อง
ความเห็นถูกต้องในการแยกแยะ แยกแยะความเห็นจากภายใน มันลึกกลับลึกซึ่งมาก ในเรื่องลึกซึ่ง
นะ ในศาสนาว่าลึก...ลึกมาก กว้าง...กว้างมาก กว้างจนแบบว่ามันเป็นนามธรรมทีว่าไม่มีอะไรจะ
ไปสมมุติบัญญัติมาได้ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ถึงสมมุติบัญญัติ
ขึ้นมา ให้เราสมมุติบัญญัติ

แต่เราก็หลงในสมมุติบัญญัติ หลงเพราะความเข้าใจของเรา ความเห็นของเราเป็นอย่างนั้น
เพราะมันเป็นความลึกกลับมหัศจรรย์อยู่ภายใน พอย้อนกลับเข้าไปเจอสิ่งใดก็ยึดว่าสิ่งนี้เป็นผล สิ่ง

นี่เป็นผล มันถึงไม่สมความปรารถนาไง สิ่งนี้ก็ไม่สมความปรารถนา ถึงต้องทำความสงบ ถึงต้องปล่อยสิ่งที่ไม่สมความปรารถนา เพราะมันเป็นสมมุติจากภายใน เกิดดับจากภายใน

แต่ถ้าเป็นเอกัคคตารมณ์ จิตนี้สงบเป็นหนึ่งเดียวนั้น สิ่งที่สงบเป็นหนึ่งเดียวนั้น นั่นเป็นเรื่องความจริง นั่นเป็นหัวใจ สิ่งที่เป็นเอกัคคตารมณ์ เป็นหนึ่งเดียว จิตที่ไม่เกาะเกี่ยวกับสิ่งใด เป็นอิสระเสรีภาพของมัน อิสระเสรีภาพกับความปล่อยวางเงา ความปล่อยวางการเกิดดับนั้นชั่วคราว แล้วจับต้องสิ่งนี้ได้ นี่วิปัสสนาส่งนี้ ยกขึ้นวิปัสสนาได้ ถ้าจะแก้กิเลส มันต้องแก้ตรงนี้

เขาถามว่า “ทำไมเขาเข้าใจว่ามันเข้าใจแล้วมันเป็นไปไม่ได้?”

เราถึงบอกว่า “มันเป็นตทั้งหมดปหาน มันสิ่งที่เป็นปหานชั่วคราว”

ศึกษาจากภายนอกนี้ปัญญา เห็นไหม จินตมยปัญญา ความใคร่ครวญเข้ามา มันก็เกิดปัญญาเหมือนกัน สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา แต่ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นมานี้มันจะย้อนกลับเข้ามา มันจะไม่ถึงภาวนามยปัญญาเพราะมันจับต้องสิ่งนี้ได้ไม่ได้ เพราะมันเข้าไปไม่ถึงกันบึ้งของหัวใจ มันไม่เข้าถึงฐานของจิต จิตติดอยู่ที่หัวใจของเรา อยู่ที่จิตของเรา ลึกลับซับซ้อนอยู่ภายในหัวใจ

แล้วเราเข้าถึงตรงนั้นได้ วิปัสสนาตรงนั้นได้ มันเป็นความมหัศจรรย์ของผู้ที่ปฏิบัติคนคนนั้น ถ้าคนคนนั้นเห็นสิ่งนี้มันจะเป็นความเห็นของเขา แล้วมันจะทำแยกแยะไปได้ สิ่งนี้เป็นนามธรรมแต่จับต้องได้ แล้วแยกแยะได้ แล้วมีความสุขขึ้นมาด้วย สุขเพราะมันปล่อยวางจากต้นขั้วใจ ปล่อยวาง เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยาะเย้ยมาร “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริของเรา”

ความเริ่มต้นของความคิด เราก็ควบคุมความคิดของเราได้ มันขยับออกมาเราก็ทันความคิดของเราออกมา เว้นไว้แต่... เว้นไว้แต่ว่ามันกระเพื่อมออกมา มันเป็นประโยชน์โลก มันเป็นอย่างนั้น นั่นก็ปล่อยวางออกมา มันปล่อยให้มันออกมาข้างนอก ให้มันเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ให้มันสื่อความหมายกันได้ โลกนี้อยู่ด้วยความสื่อความหมาย ต้องสื่อกับเขาเข้าใจ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรมเข้าใจธรรมแล้วต้องสื่อความหมายได้

สิ่งนี้ออกมานี้ออกมาโดยที่ที่เราควบคุมได้ กับแต่เดิมมันเกิดขึ้นมา เกิดดับนี้ไม่มีใครสามารถควบคุมมันได้เลย มันจะเกิดขึ้นมาขนาดไหนมันเกิดขึ้นมาเองโดยธรรมชาติของมัน มันเกิดจากหัวใจ มันถึงเข้ากับโลกธรรม โลกธรรมจากภายนอก สิ่งนี้เป็นเรื่องธรรมดาเก่าแก่ การ

สรรเสริญนิทานมีมาแต่ดั้งเดิม ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้ แล้วพระพุทธเจ้าทุก ๆ องค์ก็เจอสิ่งนี้ออกมาเหมือนกัน

สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลกสมมุติเขา โลกธรรม ๘ จิตนี้ก็เป็นโลกธรรม ๘ จากภายในเพราะมันติดเที่ยนตัวมันเอง มันจะติดเที่ยนมันเอง มันจะส่งเสริมตัวมันเอง ให้ค่ากับตัวมันเอง สิ่งนี้มันก็เป็นโลกธรรมจากเรา เกิดขึ้นมาจากภายใน โลกธรรมข้างนอกกับโลกธรรมภายในเกิดขึ้นไปมันก็ว่าหมุนตามกันไป มันถึงว่าแก้ได้ชั่วคราว

สิ่งที่แก้ได้ชั่วคราวมันก็เป็นกุศละนะ เป็นกุศลเพราะเข้าใจแต่มันไม่สมุจเฉทปหาน มันไม่เป็นผลอันสมบูรณ์ของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นไม่เข้าใจตามความเป็นจริง มันก็เป็นของชั่วคราวชั่วคราวที่สะสมบารมีไป สิ่งนี้ที่ว่าเป็นบารมีใจ สิ่งนี้ที่ว่าเป็นกำลังใจ สิ่งนี้เป็นอำนาจวาสนาที่ว่ามันจะมีกำลังขึ้นมา สะสมสิ่งนี้เข้าไป บ่อยครั้งเข้า ๆ จนกว่ามันตั้งตัวของมันเองได้ มีพลังงานขึ้นมา มีวาสนาขึ้นมา

คนมีอินทรีย์แก่กล้า ถ้าอินทรีย์แก่กล้าความปรารถนา ความประพฤติปฏิบัติของเราจะสมความปรารถนา ถ้าอินทรีย์ของเราไม่แก่กล้า อินทรีย์คือว่าอินทรีย์สังวร เรื่องสัมมาสมาธิ เรื่องความมีวิจระณะของหัวใจ มันจะแก่กล้าขึ้นมา แก่กล้าขึ้นมา จนเข้าใจสิ่งนี้ แยกแยะสิ่งนี้ได้แล้วปล่อยวางสิ่งนี้ได้ มันเป็นสมบัติของใจ

ขณะตนคนเดียวสามารถมีผลประโยชน์มหาศาล เพราะคนคนนั้นเป็นคนที่เป็นคนที่เข้าใจตัวเอง เข้าใจเรื่องของจิตของตัวเอง นี่มันเป็นประโยชน์กับความสุขของใจตรงนั้นแล้ว มันจะเป็นผู้ชี้นำเป็นผู้สั่งสอนคนอื่นได้ ขณะคนอื่นขณะขนาดไหนมันก็จะชนะไป แล้วมันก็จะกลับคืนได้เพราะเขาสามารถ...

(เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)